

var tilstede i Salzburg, hvor det levede i det fortroligste Forhold til Keiseren og Keiserinden af Frankrig; den Eneste, der saanedes, var Erkehertuginde Sophie, Keiser Maximilians Moder, der har besluttet at bære Sorg Resten af sine Dage og ikke kunde bekvemme sig til at opgive sit eensomme Liv, om end kun for en kort Tid. Keiserinde Eugenie reiste da til hende i Ischl, og Sammenkomsten var rørende og hjertelig.

Det er meget muligt, at de to Keisere have efterlignet Napoleon I og Alexander I i Tilfald, og at deres første Ord til hinanden have været Forsikringen om et inderligt Had til Preussen; men med Sikkerhed veed man Intet om de politiske Resultater, som først klart ville fremgaa af Begivenhederne. Det personlige Venstreb besegledes ved, at Keiser Franz Joseph lovede at sende Hertugen af Reichstadts jordiske Levninger til Frankrig, hvilket Napoleon III for-gjæves havde søgt at opnaa efter Krigen i 1859. Hvad man isærligt veed, indskrænker sig til, at Keiser Napoleon hyppigt confererede med Baron Beust og i høi Grad udmærkede denne Statsmand, at den franske Gesandt i Wien, Hertugen af Gramont og den østerrigske Gesandt i Paris, fyrst Metternich, ligeledes vare tilstede i Salzburg under Keiserens Sammenkomst, og endelig, at den Sidstnævnte, der bestandigt har været en iorig Tilhænger af en fransk-østerrigsk Alliance, decoreredes med den gyldne Vlies, en Udmærkelse, som Keiser Napoleon ansaae for en imod ham udsiist Opmærksomhed, idet han takkede Keiser Franz Joseph herfor. Der er blevet sagt, at Napoleon III ikke blot reiste til Salzburg for Mexicos Skyld, men at han ogsaa vilde udtale sin Beklagelse over, at han ikke havde været istand til at opfylde sit Tilfald om at have dets betydningsfulde Stilling i Tydskland, og det ligger da nær at antage, at der til denne Beklagelse har knyttet sig Tilbud og Løfter om at give Østerrig Opreisning under gunstigere Forhold, end der var tilstede efter Slaget ved Sadowa. De officielle Organer i Wien og Paris have imidlertid, som man vel kan forstaae, afholdt sig fra alle nærmere Oplysninger og kun forfattet, at Sammenkomsten i Salzburg var gunstig for Fredens Bevarelse i Europa. De diplomatiske Noter, som knyttet sig til Mødet i Salzburg, ville neppe indeholde mere udtømmende Oplysninger. Den Fred, der herskede forinden, var den bevæbnede Fred, og den synes nu at ville blive mere bevæbnet end nogensinde. Keiseren og Keiserinden af Østerrig have i Salzburg lovet, at de ville udføre deres tidligere paatænkte Rejse til Paris, og de ventes dertil i de første Dage af October. Da ville de politiske Conjecturer atter spire frodigt frem.

De franske Læger Velpeau og Trousseau.

I den velbegrundede Overbevisning, hos denne Tidendes Læsere steds at kunne forudsætte Interesse for alle humane Dredere, forelægge vi idag Portraiter af tvende sande Humanitetens Forkæmpere, der Begge ere blevne bortfaldte fra deres store og velsignede Virksomhed i denne Sommer. Det er tvende af Frankrigs mest udmærkede og berømte Læger, om hvem vi have benyttet hint Udiryk, hvad vel vore Læsere ville tillade os, aldenstund det er sikkert, at de ei blot i deres Kreds betragtedes saaledes, men ogsaa at det var paa denne Maade at de gennem en lang Løbebane selv have opfattet deres Kald.

For en stor Deel Læsere udenfor Lægestandens snevrere Kreds lyde disse Navne vistnok ikke for første Gang idag: Velpeau, „den franske Chirurgies Rektor“, der er død den 25de August d. A. i sit 72de Aar — og Trousseau, den berømte Lærer i medicinsk Klinik, hvis Død indtraf den 23de Juni i hans 66de Aar. Mærkeligt nok ere der flere ydre Forhold, hvori disse vistnok høist forskellige Personligheder kom til at ligne hinanden: Begge vare de af ringe Stand, uden Midler, og Begge have de ene ved deres overordentlige Evner og uhyre Arbejdsomhed naaet til de højeste Poster i deres Stand og til den største Anseelse i deres Videnskab; Begge vare de fra samme Egn af Frankrig, og havde Begge det Held at modtage deres første Uddannelse i en af dette Lands dengang mest udmærkede medicinske Skoler, i Tours — Begge have endelig omtrent samtidigt afsluttet deres Løbebane. Men paa den anden Side, hvilke Forskelligheder! Betragt engang den smukke Elving Velpeau med det rige, hvide Haar; et lunefuldt Smil spiller om hans Mund, men Brynet trækker sig sammen med betegnende Bestemthed; denne Mand har lært sig selv Kunsten at læse og skrive — paa samme Tid som han studerede Latin og Chirurgi, lærte han ogsaa fransk, men han overvandt alle Hindringer, han blev Videnskabsmand, udmærket Læser, og fremfor Alt en absolut Autoritet i alle chirurgiske Spørgsmaal og en udmærket og fortrinlig Operateur. Men det bestemte Træk i hans Ansigt havde sit tilsvarende i hans Karakter; ligesom han var fast bestemt paa at bryde sig sin store Bane, saaledes var han den Mand, der var istand til at modstaae Dristelsen til at naae Maalet ad Omveie; i de utallige Spørgsmaal i hans Dag, hvortil hans Naavn er knyttet, vil man forgjæves søge efter noget Effectageri, for hvilket hans Samtidige saa ofte

ere buffede under; med hele sit rige Talent var han i sit Dag den Besindige, Conservative, hvorfor han ogsaa steds, undertiden maaskee lidt vel meget, hævdede den kliniske Erfaring ligeoverfor den nyere Tids Experimentation og saakaldte exacte Methode. —

Hos Trousseau træffe vi i Modsetning hertil en langt større Videlighed. Med sin rige Phantasi, understøttet af stor Lærdom og Erfaring, fulgte han med Begjærlighed Videnskabens Fremstrid baade ude og hjemme; det Nye var for ham en hjertkommen Lumleplads for geniale Tanker og Opfattelser, og han har utvivlsomt herved indlagt sig stor Fortjeneste af den indvortes Lægekunst. Men intetsteds fik dog disse Egenstaber Leilighed til at glimre i den Grad, som ved hans mundtlige kliniske Underviisning; her forstod han som saa at rive Tilhørerne med sig ved sin friske, aandrige Fremstilling, sit fuldendte Herredømme over Stoffet og sin glimrende Velialenhed, og han vil altid komme til at staae som et forbilledt paa en Universitetslærer — men hans Phantasi drev ham undertiden lidt for vidt, og Erfaringen vil maaskee ikke altid sætte sit bekræftende Segl paa enhver af de Sætninger, som han, henrevet af Diebliftet, stundom fremsatte med en høist tiltalende og underholdende Sikkerhed.

De have nu Begge endt deres Virksomhed — og selv i Døden have de bevaret Præget af store Mand, idet de ere gaaede bort i et Aar, hvor en ualmindelig Mængde af Lægevidenskabens Heroer have afsluttet deres Bane.

Lahelle i Lønsbergfjorden.

Sjældnt det norske Veivæsen i den senere Tid er betydeligt forbedret, og nye Veie med uhyre Anstregelser og Bekostninger ere anlagte, ere dog lange Kjøretoure, naar man selv maa være Kudst, op og ned ad betydelige og ofte stejle Bakker, meget trættende. Hertil kommer, at det er vanskeligt at føre sin Bagage med sig paa de smaa Karrioler, hvor der, som bekendt, i Bognen kun er Plads til den Reisende, medens Stedsbonden maa sidde bagude ovenpaa den paa et Brædt fastsurrede Kuffert, som naturligtvis derved trykkes flad til Skade for Indholdet. Intet Under derfor, at den Reisende, der bevæger sig i Nærheden af Kysterne, vælger de velindrettede, hurtigseilende Dampskibe, som afgive et især for stærke Folk, langt behageligere og meget billigere Befordringsmiddel.

Dampskibsfarten i Norge er i de sidste Aar betydeligt udvidet og spiller en stor Rolle i Befordringsvæsenet. Den ene nye Route er føiet til den anden, saa at de større, sø-gaaende Dampskibe, som langs Kysterne trods Stagerats vældige Bølger og anløbe alle Søhavnene, nu staae i Forbindelse med de mindre Hæstet, der beseile de lange, dybe Fjorde. Disse mindre Dampere, opkaldte efter Norges gamle Konger og Kongesønner, anløbe enhver Fjord eller Vadeplads, ja endog tilhyneladende ubetydelige, kun med enkelte Huse bebyggede Steder, nemlig saadanne, hvor flere Veie fra Oplandet forene sig og saaledes danne Knudepunkter for Hærdsejen. Et saadant Sted, som ved Dampskibene har faaet et Slags Betydning, er Lahelle. Det ligger mellem Sandefjord og Lønsberg, men er med Hensyn til Bebyggelse meget ubetydeligt, idet kun to Huse, en Pastød og et lille Skibsbyggeri ligge paa en smal Skraaning under de mægtige Fjælde, og dog ud- og indføres her mange Reisende, vel fordi Byen Sandefjord med sit ansete og stærktbesøgte Badesked, hvortil der fører en god Vej, kun ligger omtrent en halv norsk Mil derfra.

Kommer man fra det venlige Sandefjord til Lahelle, vil man undres over, at Fjældene paa et saa kort Stykke Vej have antaget en saa vild Karakter. Deres høie Sider, hvori de forskellige Steenlag træde skarpt frem, enkelte fritstaaende barokke Fjældknubbe, de spaltede og surede Granitblokke, som danne det naturlige Holværk og en meget sparsom Plantevæxt — Alt forener sig for at gøre Egnet vild, men tillige eiendommeligt for de norske Strandpartier, som i Fjordmundingerne ligge paa Overgangen fra de aldeles nøgne Kystfjælde til de venligere flokbevogede Skraaninger, der danne Bredderne inde i de smalle Dele af Fjordene. D.

Det kongelige Theater.

Maria Stuart.

Paa Saisonens anden Aften gik Bjørnstjerne Bjørnsons Tragødie „Maria Stuart i Skotland“ for første Gang over Scenen. Ordet „gaae“ passer egentlig daarligt paa dette Stykke: det gik ikke, det ilede, styrtede sig, tordnede og lgnede over Scenen. Indtrykket var saa mægtigt og saa rigt, at det langt maatte overgaae Enhvers Forventning, der veed, hvor saage Kræfter vort Theater har at raade over i det alvorlige Drama. Dette Udfald skyldes først og fremmest Tragødien, der stundom løstede Skuspillerne op i sit Niveau, idet den kaldte hver Scene i dem til Virksomhed, dernæst en kyndig Instruction og en fortrinlig Scenestættelse.

Stykket er i høi Grad theatralisk. Bjørnson har forstaaet at lade Stykket med eet Greb bemægtige sig Tilhørernes hele Opmærksomhed, give den „Bidsefmeldt“, som de franske Malere kalde det. Det er ganske vist, at han ikke har været altfor kræsen med de Midler, han bruger, det mangler ikke paa Dientlyst og Nervepirring, paa stærk Effect eller voldsomme Contraster; her er Optog, Furraraab, Salut og Explosion, her er Scener, der fastholde Tilhøreren i næsten fysisk Angest og Spænding, som den lange Scene for Rizzios Drab, eller i næsten fysisk Afsty og Rædsel, som Scenen, hvor den syge Ruthwen synker sammen under Marias Forbandelse. Men Intet af dette findes for dets egen Skyld, ethvert af disse Virkemidler tjener Stykkets Tanke, hele det store ydre Apparat er kun en kraftigt Realismes Udslag. Thi i sidste Instans beroer Virkningen fra Scenen paa Stykkets sandt dramatiske Anlæg. Saadanne Contraster som de tvende Elskere Darnley og Bothwell, som Darnley og Knog, den Svage og den Stærke, som de to modfat Stærke, Knog og Bothwell, eller en Grundmodsetning som den mellem Verdensbarnet, Culturbarnet, Dronningen, Kvinden og den folkelige Kirkes puritaniske Hovding, give Stykket dramatisk Hold og Spændkraft, idet alle Figurerne udvikle sig under Handlingen. Stykket mangler allerminst Bevægelse, derimod kunde det synes, som om denne Bevægelse manglede den rette Stigen, det rette crescendo. Thi efter Expositionen i første Act, som ender med det tause, men skjebnevangre Dieblit, da Bothwell paa Knog rækker Haand til Maria, følger i anden Act et saa voldsomt Udbrud af Lidelse og Rædsel, et saadant Chør af Lidenskaber, at Stykket ikke senere har en Katastrophe af denne Voldsomhed at opviise. Dog vil man, naar man ikke opholder sig ved det Udvalgte, finde, at Handlingen er i bestandig Evulmen, at dens Rhythmus er en loobestemt Følge af Stigen og Valen, af Seire og Nederlag, men af steds større Seir og steds dybere Fald; det ene Element drager ustandseligt det andet efter sig.

Det er maaskee denne Omstændighed, der har givet Anledning til den Anse, at Stykket mangler Forsoning og Hvile. Vi troe den ikke berettiget: Maria foruretter Darnley saa stanseløst, at Tilhøreren sieklidelig fordrer af Digteren, at han skal hevne ham (Tilhøreren) paa Maria. Men allerede før Hevnen er han omstømt saaledes af Marias Fortrydelse, at da Sjængjeldelsen kommer, barbarisk og gruelig, vil Tilhøreren kun Gæ: hevnes paa Darnley. Da Skjebnen saa paany faster sig omkring, og Maria i Slutningen af tredje Act staaer paa sit høieste af Mod og Lykke, har Medlidensheden med Darnley allerede afløst Fortvilelsen og hans Bemygelse ladet Fordringen paa Hevn gaae iglemme; han sner for sin Død Alt hvad han har forbrudt, og saaledes afløses hele Stykket igennem bestandig Uretten og Stridens høie Bølger af den dybe Freds og Forsonings Bølgedale. Den tragiske Udsoning er som et Thema, der spores allerede tidligt i Stykket, der vender hyppigere og stærkere tilbage, jo kraftigere Brodens og Ulykkens Thema udfolder og breder sig, og som efterhaanden iler det andet forbi og med sin dæmpede Bemod aflutter det hele.

Det er et andet Udtryk for samme Anse, naar man har indvøndt, at man ikke veed, hvor man skal gjøre af sin Sympathi, da ingen af Personerne har fuldkommen Ret eller fuldkommen Uret. Men netop dette er Geniets Kunst og ingensheds træder den klarere frem end i Stykkets Centralscene, Mødet imellem Maria og Knog, hvor enhver Replik faster Uretten over paa Modstanderen, og den næste bestandig faster den tilbage igjen. En saadan Scene er langt vanskeligere at skrive end en, i hvilken Tilhørernes Sympathi ligger heelt og holdent paa den ene Side som den f. Ex. gjør det i den smukke men med Urette beundrede Scene i Høstrups „Tordenveir“ imellem Md. Mortensen og Fru Ribolt. Det er netop den største Skjønhed at man især Digterens Mand som en høiere og friere Svæve over Stykkets stridende Mander. Nei, en mere grundet Anse mod Stykket vilde være den, at Digteren har været nødt til for at samle Indtrykket og opnaa det mægtige Slutningstableau, dog tilfaldt at give een af Parterne Ret, idet han lader Knog gribe Skotlands Banner. Er Knog — vi vilde ikke tale om den historiske — men er Stykkets Knog ogsaa værdig hertil? Ere hans Hænder maaskee ikke ogsaa blodbesudlede, sjældnt han jesuitisk fralægger sig al Deelagtighed i Rizzios Mord? „Han tager ikke Banneret paa sine egne Vegne.“ Vad saa være, men paa hvis? Her har Bjørnson siensynlig været i en Forlegenhed. I den ældre Udgave hed Replikken saaledes: „Folket, som hørte, at her skulde handles om Skotland, vilde gjerne være med. Men i Skotland er Kirken det vigtigste, derfor vilde ogsaa jeg være med.“ I den nye Udgave er denne sidste Sætning strøget. For var Knog Kirkenes Repræsentant, nu skal han først og fremmest være Folkets, og det forstaaer sig, naar Stykket udmunder i Folkets Seir, da slutter det med en større, videre og friere Idee, end naar det ender med Kirken. Men en sliq Forandring lader sig ikke udføre med et Pennestrøg. I Virkeligheden er Knog den eneste Person i Stykket, der staaer uanfægtet af Digteren og det særlig som Kirken og en abstract Religiositets glødende Talsmand. Men dette er et betydningsfuldt Symptom paa en vis Be-